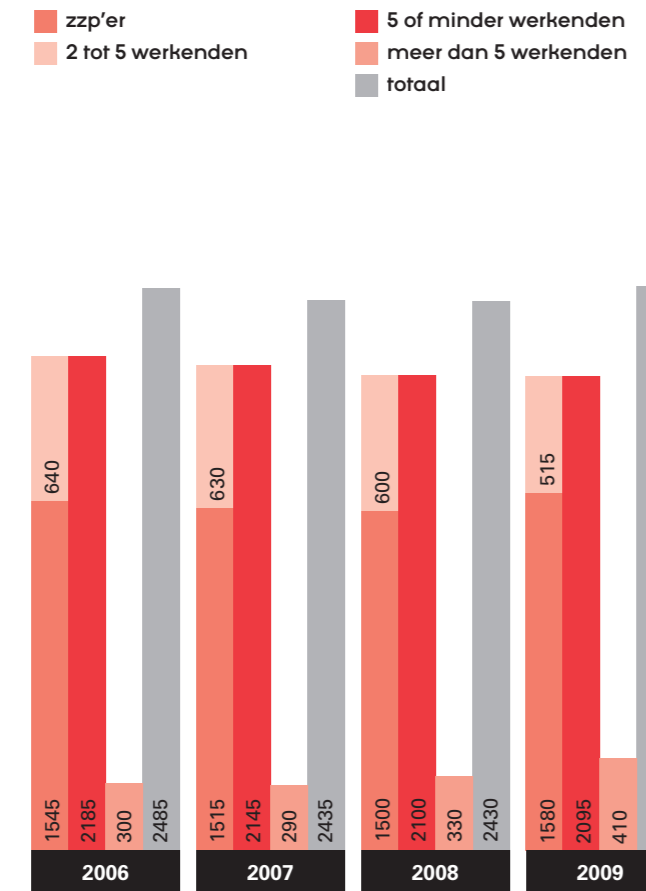

Een jaar van uitersten. De crisis sloeg in 2009 niets ontziend om zich heen. En ook nu is het einde

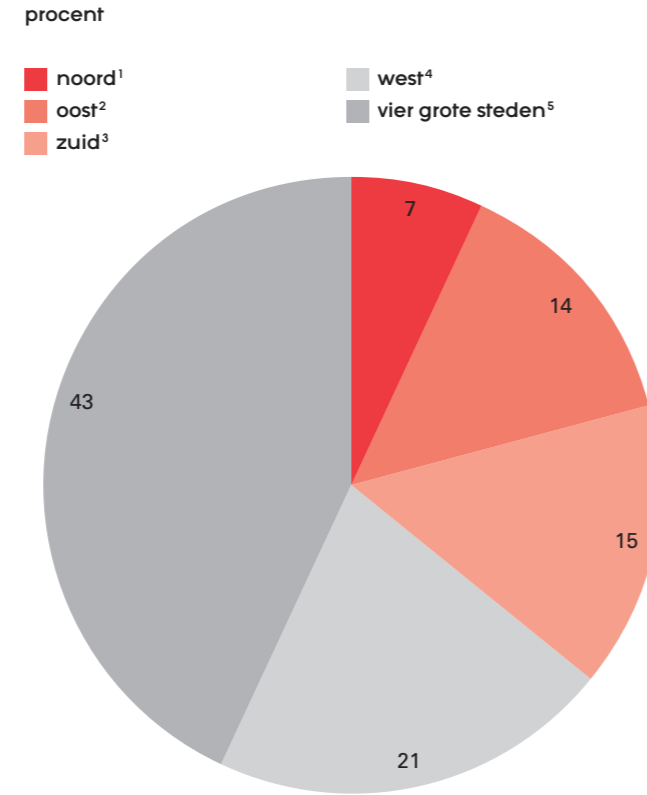
nog niet in zicht. Krimp. Ontslagen. Besparingen. Veel ontwerp bureaus merkten de harde gevolgen. Toch behaalde de ontwerpsector totaal gezien een beter bedrijfsresultaat.

In deze publicatie enkele van de kerncijfers over het jaar 2009. De volledige BNO Branchemonitor met daarin alle financieel-economische prestaties van de sector in 2009 is te vinden op bno.nl/branchemonitor

Aantal bedrijven (naar aantal werkenden), 2006-2009

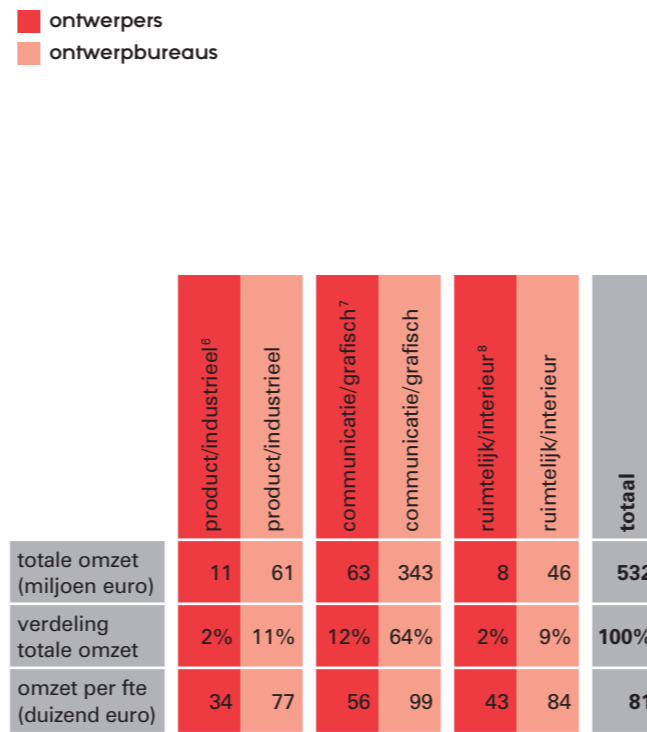

Vestiging naar landsdeel en vier grote steden, 2009

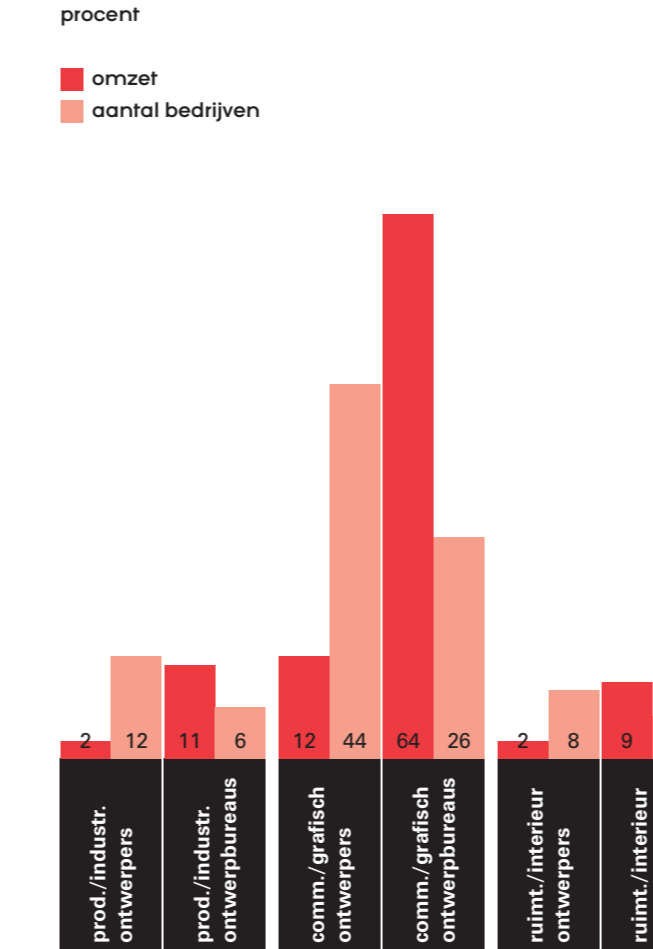
¹ Groningen, Friesland en Drente
² Overijssel, Gelderland en Flevoland
³ Noord-Brabant en Limburg
⁴ Utrecht, Noord- en Zuid-Holland, en Zeeland, excl. de vier grote steden
⁵ Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht

Omzet, 2009

⁶ Hiertoe worden ook gerekend: modeontwerp, textielontwerp, sieraad- en accessoire-ontwerp en vrije vormgeving (ontwerp in eigen beheer).
⁷ Hiertoe worden ook gerekend: brand, corporate en interaction design, verpakkingsontwerp, letterontwerp, illustratie en infographics.
⁸ Hiertoe worden ook gerekend: retail- en tentoonstellingsontwerp.

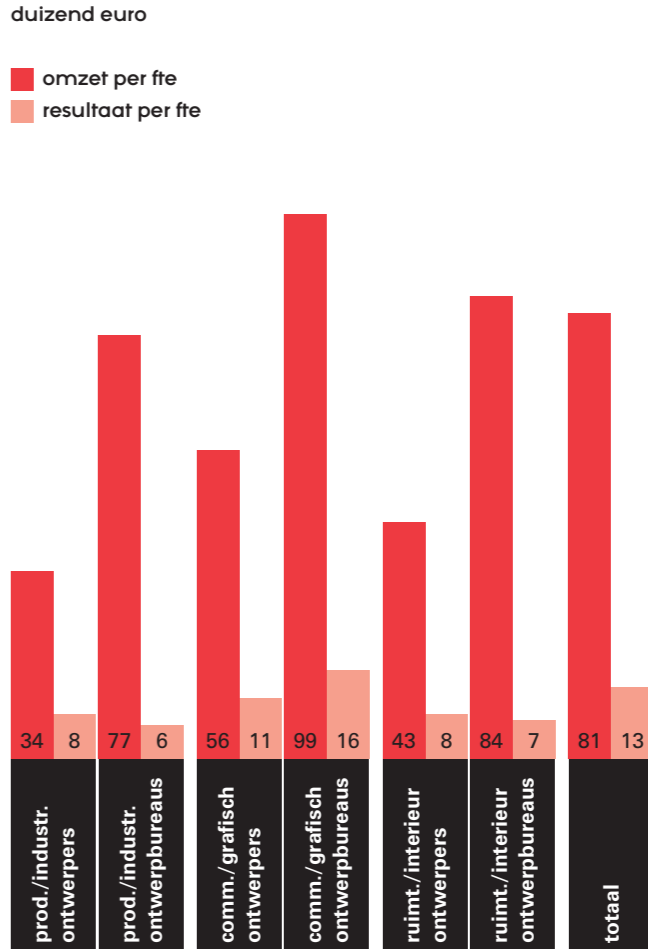
Verdeling van totale omzet en aantal bedrijven, 2009

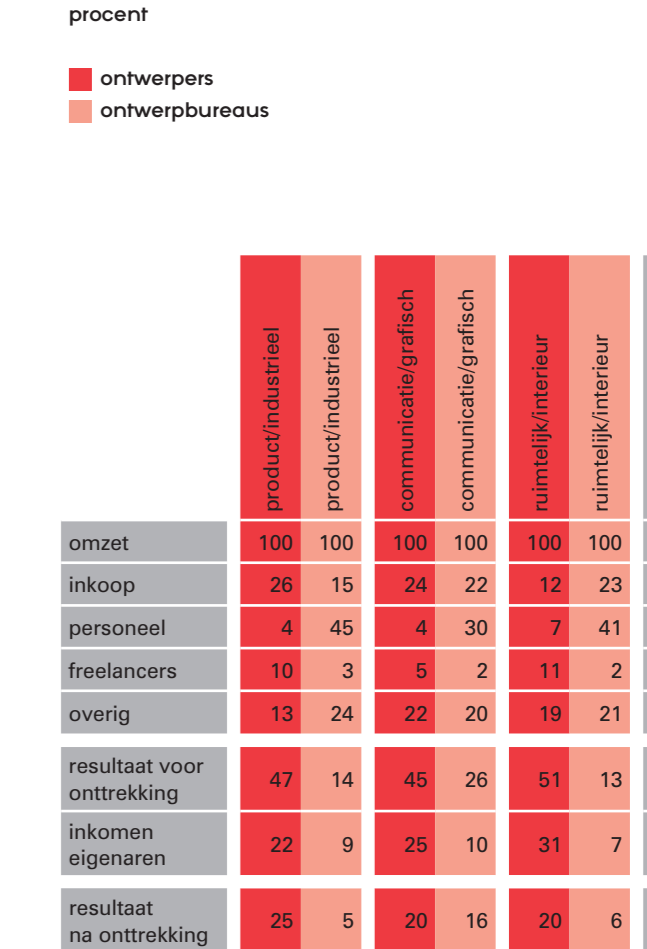
Gemiddelde bedrijfsresultaat, 2009

Omzet en resultaat per fte, 2009

Kosten en resultaat, 2009

Omzetverdeling naar opdrachtgever, 2009

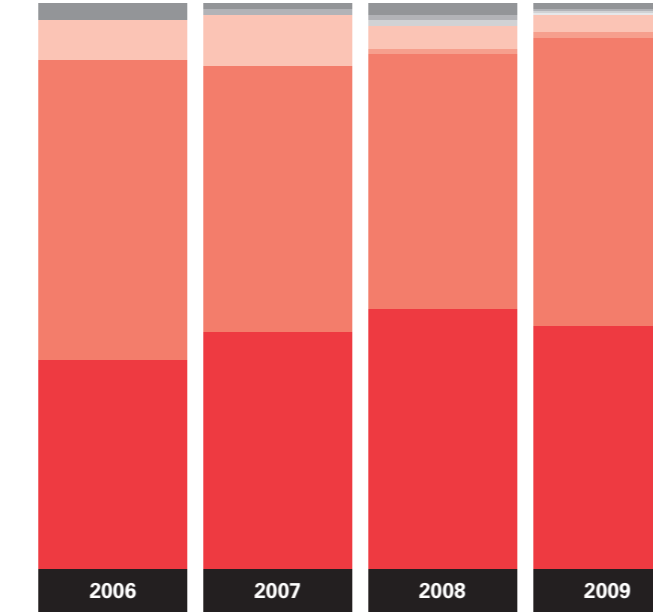
procent

- ontwerpers
- ontwerpbureaus

	product/industrieel	product/industrieel	communicatie/grafisch	communicatie/grafisch	ruimtelijk/interieur	ruimtelijk/interieur	totaal
industrie	28	63	10	13	6	24	20
zakelijke dienstverlening	3	19	39	32	23	22	30
retail	5	4	5	6	1	22	7
overheid	15	5	10	18	19	15	15
kunst- en cultuursector	10	1	8	9	15	7	8
particulieren	24	0	6	2	20	4	3
maatsch. en zorg	1	1	8	9	1	4	7
non-profit	4	4	12	6	3	1	5
overige omzet	10	2	2	5	11	1	4
totaal	100	100	100	100	100	100	100

Omzetverdeling naar geografische herkomst, 2006-2009

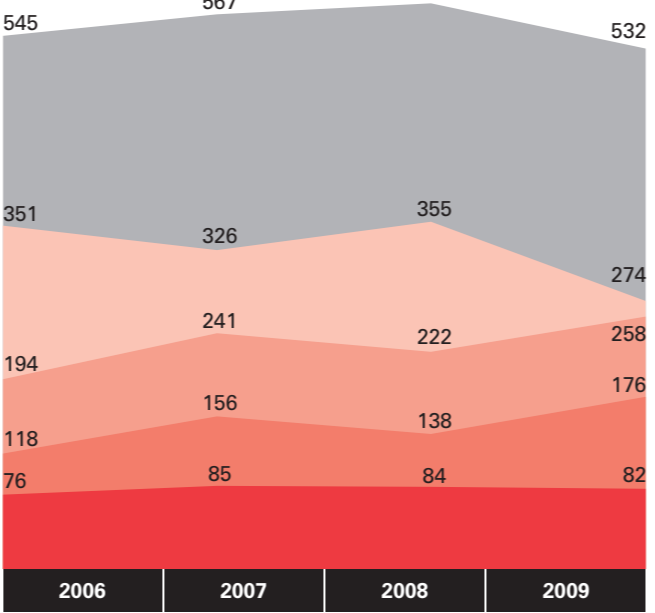
- Nederland, midden- en kleinbedrijf
- Nederland, overig
- Duitsland
- Europa, overig
- India
- China
- Azië, overig
- overige werelddelen

Ontwikkeling totale omzet, 2006-2009

miljoen euro

- zzp'er
- 2 tot 5 werkenden
- 5 of minder werkenden
- meer dan 5 werkenden
- totaal

Gemiddeld uurtarief (naar werkzaamheden), 2009

procent

- ontwerpers
- ontwerpbureaus

	product/industrieel	product/industrieel	communicatie/grafisch	communicatie/grafisch	ruimtelijk/interieur	ruimtelijk/interieur	totaal
strategisch advies / creatieve directie	45	95	65	95	65	120	71
conceptueel ontwerpwerk	60	80	70	100	70	115	80
uitvoerend ontwerpwerk	60	90	70	90	60	90	75
additionele werkzaamheden	50	70	60	75	40	75	60
project- en account-management / traffic	45	80	50	80	50	85	58

Gemiddeld uurtarief (naar werkzaamheden), 2009

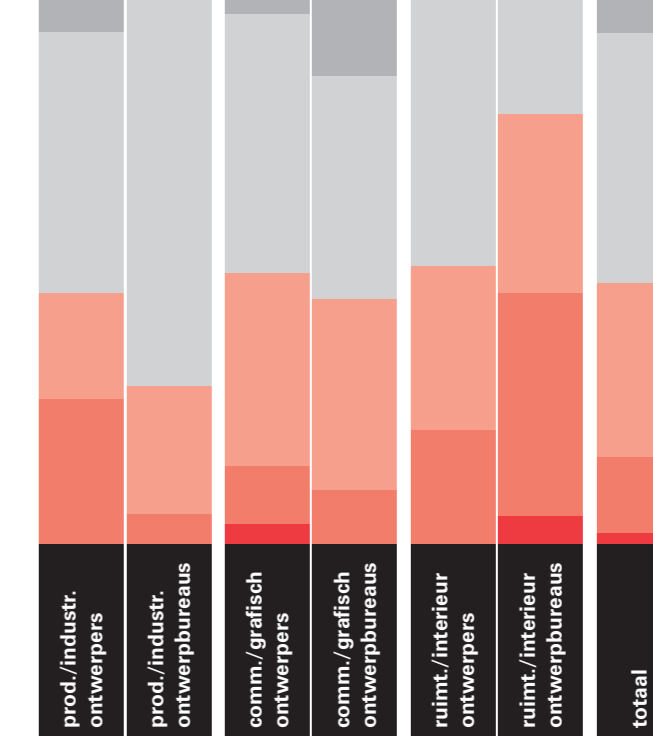
procent

- zzp'er
- 2 tot 5 werkenden
- 5 of minder werkenden
- meer dan 5 werkenden
- meer dan 15 werkenden
- totaal

	zzp'er	2 tot 5 werkenden	5 of minder werkenden	meer dan 5 werkenden	meer dan 15 werkenden	totaal
strategisch advies / creatieve directie	57	87	64	111	135	71
conceptueel ontwerpwerk	70	93	75	106	115	80
uitvoerend ontwerpwerk	66	88	72	94	100	75
additionele werkzaamheden	52	70	56	81	85	60
project- en account-management / traffic	46	75	53	86	90	58

Verwachting voor 2011 (ten opzichte van 2009)

- zeer negatief
- negatief
- gelijk
- positief
- zeer positief

Branchemonitor 2009

Kerncijfers van de Nederlandse ontwerpsector